

WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
MARIAN CICHOSZ

KGP – 4101-04-02/2012

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/12/054 – Prywatyzacja Jastrzębskiej Spółki Węglowej SA ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji
Kontroler	Tadeusz Korszeń, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr 82923 z dnia 28 września 2012 r. (dowód: akta kontroli str. 1 - 2)
Jednostka kontrolowana	Ministerstwo Gospodarki
Kierownik jednostki kontrolowanej	Waldemar Pawlak, Wiceprezes Rady Ministrów Minister Gospodarki od 17 listopada 2007 r. do 19 listopada 2012 r., Janusz Piechociński, Wiceprezes Rady Ministrów Minister Gospodarki od 6 grudnia 2012 r. (dowód: akta kontroli str. 300 i 368)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie² działalność Ministerstwa Gospodarki³ w zbadanym zakresie.

Minister Gospodarki w latach 2008-2012 prawidłowo sprawował nadzór właścicielski nad JSW. Dokumentacja przebiegu Walnych Zgromadzeń⁴JSW była kompletna, prowadzona rzetelnie i terminowo. Decyzje podejmowane przez Ministra Gospodarki (jako WZ JSW) były odpowiednio uzasadnione i podejmowane we właściwym czasie w oparciu o rzetelne analizy sposobu realizacji i przewidywanych skutków tych decyzji.

Minister Gospodarki konsekwentnie przestrzegał ustalonych zapisów *Strategii działalności górnictwa węgla kamiennego w Polsce w latach 2007-2015*⁵, w tym postanowień punktu 5.2. zatytułowanego *Prywatyzacja górnictwa*, zobowiązujących do uzgadniania zasadności ewentualnej prywatyzacji ze stroną społeczną oraz do spełnienia trzech jej warunków, to jest zagwarantowania utrzymania większościowego pakietu akcji pod kontrolą Skarbu Państwa, prowadzenia prywatyzacji poprzez giełdę i przekazania części akcji pracownikom JSW, a w przypadku pracowników nieuprawnionych, w zależności od kondycji finansowej spółki, przygotowania rozwiązań rekompensujących. Wnioskowana przez Ministra Skarbu Państwa zmiana zapisów *Strategii*, mających odniesienie do JSW, została przez MG rzetelnie udokumentowana.

¹ Dalej JSW lub spółka.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

³ Dalej: także MG lub ministerstwo.

⁴ Dalej: WZ.

⁵ Dalej: Strategia.

Współpracując z Ministrem Skarbu Państwa Minister Gospodarki dążył do wyjaśnienia różnic zdań w celu wypracowania wspólnego stanowiska w sprawie prywatyzacji JSW.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Sprawowanie nadzoru właścicielskiego nad JSW

1.1. Dokumentacja związana ze sprawowaniem nadzoru właścicielskiego

Opis stanu faktycznego

Dokumentacja związana z wykonywaniem przez Ministra Gospodarki praw z akcji JSW była także przedmiotem, przeprowadzonej przez NIK w okresie od dnia 23 maja do dnia 24 sierpnia 2012 r., *kontroli sprawowania nadzoru właścicielskiego nad spółkami komunalnymi i spółkami z większościovym udziałem Skarbu Państwa*. Wykazała ona m.in., że opracowywane przez Departament Jednostek Nadzorowanych i Podległych MG⁶ kwartalne informacje o działalności JSW zawierały oceny i analizy sytuacji ekonomiczno-finansowej spółki. Przekazywano je kierownictwu MG. Opinie dotyczące sprawozdań zarządu JSW z działalności spółki przygotowywał Departament Górnictwa MG. DJNP opracowywał notatki dla Ministra Gospodarki przed zatwierdzeniem rocznych sprawozdań finansowych. WZ JSW, na których zatwierdzano sprawozdania finansowe odbywały się terminowo, tzn. do 30 czerwca następnego roku. W terminie określonym w art. 63c ust. 4 *ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości*⁷, tj. nie później niż 6 miesięcy od dnia bilansowego, odbywały się WZ JSW zatwierdzające skonsolidowane sprawozdania finansowe grupy kapitałowej.

(dowód: akta kontroli str. 5-6, 10-30, 358-359 i 364)

W okresie objętym kontrolą DJNP analizował i weryfikował dane liczbowe zawarte we wnioskach kierowanych do WZ JSW oraz wszelkie dokumenty, w tym m. in. opinie niezależnych biegłych rewidentów, raportów, operatów szacunkowych i ekspertyz.

(dowód: akta kontroli str. 354)

Wyniki analiz oraz opinie o projektach uchwał WZ JSW właściwe komórki organizacyjne MG przedstawiały w formie notatek. W okresie od dnia 1 stycznia 2008 r. do dnia 30 września 2012 r. sporządzono 87 notatek, w tym 17 w 2008 r., 25 w 2009 r., 33 w 2011 r. oraz 3 w 2012 r. W okresie objętym kontrolą odbyło się 85 posiedzeń WZ JSW. MG nie zlecało dokonania analiz wykonawcom zewnętrznym.

(dowód: akta kontroli str. 6 i 10-30)

Ustalone nieprawidłowości

Nie stwierdzono.

1.2. Terminowość podejmowania decyzji

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą spośród 87 wniosków zarządu JSW zgłoszonych do WZ spółki w okresie od dnia 1 stycznia 2008 r. do dnia 30 września 2012 r. w 15 przypadkach doszło do zmiany ich treści lub przeniesienia terminu rozpatrzenia na rok następny. Wnioski te dotyczyły m. in.:

- określenia sposobu wykonywania prawa głosu z akcji na WZ Spółki Energetycznej „Jastrzębie” SA w drodze zmiany statutu; wniosek wpłynął do MG

⁶ Dalej: DJNP.

⁷ Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223 ze zm.

w dniu 11 stycznia 2008 r. i został zmieniony w dniu 17 października 2008 r.; przyjęty przez WZ JSW w dniu 27 lutego 2009 r.;

- zmniejszenia kapitału z aktualizacji wyceny – wpłynął w dniu 7 lutego 2008 r., zaktualizowany 1 września 2008 r., WZ JSW podjęło uchwałę w dniu 3 grudnia 2008 r.;
- wyrażenia zgody na sprzedaż nieruchomości zabudowanej hotelem „Antracyt” w Gdyni – wpłynął 14 października 2008 r., przeniesiony na 2009 r., WZ podjęło uchwałę 10 sierpnia 2009 r.;
- określenia sposobu wykonywania prawa głosu z udziałów na WZ „Polski Koks” SA w drodze zmiany statutu – wpłynął 15 października 2008 r., przeniesiony na 2009 r.,

(dowód: akta kontroli str. 6 i 10-30)

Podjęcie niektórych uchwał WZ z opóźnieniem w stosunku do daty złożenia wniosku, poprzedzone z reguły zmianami treści tych wniosków, nie wpłynęło na opóźnienie założonego terminu prywatyzacji JSW.

W MG rzetelnie przygotowywano projekty uchwał WZ JSW, w efekcie czego okazały się one trafnymi (z jednym wyjątkiem wskazanym w pkt. 1.4.) z punktu widzenia rozstrzyganych problemów. Spośród 101 uchwał WZ JSW podjętych w okresie od dnia 1 stycznia 2008 r. do dnia 30 września 2012 r. żadna nie została zmieniona.

(dowód: akta kontroli str. 6 i 10-30)

Ustalone
nieprawidłowości

Nie stwierdzono.

1.3. Podwyższenie wypłaty z zysku dla pracowników JSW S.A. ze 130 mln zł do 160 mln zł

Opis stanu
faktycznego

Zarząd JSW, po uzyskaniu pozytywnej opinii Rady Nadzorczej spółki, w dniu 30 marca 2011 r. wystąpił do WZ JSW z propozycją podziału zysku netto spółki za 2010 r. Na wypłatę nagród dla załogi zarząd zaproponował 130 mln zł brutto. W dniu 10 czerwca 2011 r. pomiędzy Ministrem Gospodarki, a związkami zawodowymi działającymi w JSW zostało zawarte porozumienie, w którym Minister Gospodarki zadeklarował podwyższenie kwoty wypłaty z zysku dla pracowników JSW ze 130 mln zł do 160 mln zł brutto. Związki zawodowe zadeklarowały natomiast spokój społeczny w toku prywatyzacji JSW. Analiza możliwości podziału zysku Spółki za 2010 r. pozwoliła WZ JSW na podwyższenie pierwotnie zaproponowanej kwoty na nagrody dla pracowników. W ocenie NIK, postępowanie Ministra Gospodarki, jako WZ JSW, mieściło się w zobowiązaniach wyrażonych w punkcie 5.2. *Strategii* obligujących do uzgadniania zasadności ewentualnej prywatyzacji danej spółki ze stroną społeczną.

(dowód: akta kontroli str. 354)

Ustalone
nieprawidłowości

Nie stwierdzono.

1.4. Emisja akcji serii C

Opis stanu
faktycznego

W dniu 12 maja 2011 r. WZ JSW podjęło uchwałę o podwyższeniu kapitału zakładowego Spółki w drodze emisji 3 954 210 akcji serii C, o wartości nominalnej 5 zł każda. Oferta objęcia akcji tej serii została skierowana w drodze subskrypcji prywatnej do PKO BP SA Oddziału – Dom Maklerski w Warszawie, który zobowiązał się zbyć objęte akcje serii C na rzecz:

- pracowników określonych podmiotów wchodzących w skład grupy kapitałowej JSW⁸, którzy nie posiadali praw do nieodpłatnego nabycia akcji JSW, akcji Kompanii Węglowej SA, akcji Kombinatu Koksowniczego „Zabrze” SA⁹ oraz udziałów w Koksowni Przyjaźń Sp. z o.o. (na mocy *ustawy z 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji*¹⁰), zatrudnionych w tych spółkach w dniu pierwszego notowania akcji spółki na Gieldzie Papierów Wartościowych (dalej: GPW);
- pracowników JSW lub spółek, zatrudnionych w tych spółkach w dniu pierwszego notowania akcji spółki na GPW, posiadających prawo do nieodpłatnego nabycia akcji Kompanii Węglowej SA na mocy *ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji* oraz uzyskali takie prawo w związku z faktem zatrudnienia w przedsiębiorstwie państwowym KWK Budryk, pod warunkiem rezygnacji z uprawnień do nieodpłatnego nabycia akcji Kompanii Węglowej SA;
- pracowników JSW lub spółek, zatrudnionych w tych spółkach w dniu pierwszego notowania akcji spółki na GPW, którzy posiadali prawo do nieodpłatnego nabycia udziałów w Koksowni Przyjaźń Sp. z o.o. na mocy *ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji*, pod warunkiem ich rezygnacji z uprawnień do nieodpłatnego nabycia udziałów Koksowni Przyjaźń Sp. z o.o.;
- pracowników KK Zabrze, zatrudnionych w tej spółce w dniu pierwszego notowania akcji spółki na GPW, którzy nie posiadali praw do nieodpłatnego nabycia akcji KK Zabrze na mocy *ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji*.

Uchwałą WZ JSW z dnia 12 maja 2012 r. zarząd spółki został upoważniony do ustalenia, za zgodą Rady Nadzorczej JSW, zasad podziału akcji serii C pomiędzy osoby, o których mowa powyżej. Zasady te zostały określone w uchwale Zarządu JSW z dnia 27 lutego 2012 r. Pracownikom uprawnionym do akcji serii C, w ramach grup określonych stażem pracy, miało zostać przekazane nieodpłatnie 2 157 866 akcji. Nierozdysponowane pozostało więc 1 796 324 akcji o łącznej wartości nominalnej 8 981 620 zł. Zgodnie z ust. 5 uchwały WZ JSW z dnia 12 maja 2011 r. akcje serii C mogły zostać wykorzystane wyłącznie w celu ich nieodpłatnego zbycia pracownikom określonym w tej uchwale, a zatem zaistniała konieczność umorzenia wymienionej wyżej nadwyżki akcji serii C, co zostało przeprowadzone na mocy uchwały nr 3 Nadzwyczajnego WZ JSW z dnia 17 kwietnia 2012 r. w drodze nabycia akcji przez JSW od PKO BP SA Oddziału – Dom Maklerski w Warszawie. Bank wyraził zgodę na umorzenie bez wynagrodzenia. Konsekwencją umorzenia było obniżenie kapitału zakładowego JSW.

(dowód: akta kontroli str. 4, 8-9, 66, 276-303 i 352-353)

Ustalone
nieprawidłowości

Nie stwierdzono.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Postępowanie Ministra Gospodarki było zgodne z postanowieniami punktu 5.2. *Strategii*, że w przypadku pracowników nieuprawnionych do otrzymania akcji prywatyzowanej spółki należy przygotować, w zależności od kondycji finansowej danego przedsiębiorstwa, rozwiązania rekompensujące. Kontrola wykazała, że wniosek Zarządu JSW do WZ JSW nie został zweryfikowany co do prawidłowości liczby osób uprawnionych do otrzymania akcji serii C i liczby nieodpłatnych akcji o które mogą się ubiegać. Wniosek był opiniowany przez DJNP MG w notatce z 14 kwietnia 2011 r., zaakceptowanej przez Joannę Strzelec-Łobodzińską - podsekretarza stanu

⁸ To jest JSW, Spółki Energetycznej "Jastrzębie" SA, Jastrzębskich Zakładów Remontowych Sp. z o.o., Jastrzębskiej Spółki Ubezpieczeniowej Sp. z o.o., Jastrzębskiej Agencji Turystycznej Sp. z o.o., Jastrzębskiej Spółki Kolejowej Sp. z o.o., Centrum Informatyki ROW Sp. z o.o., Centralnego Laboratorium Pomiarowo-Badawczego Sp. z o.o., Polskiego Koks SA oraz Koksowni Przyjaźń Sp. z o.o.

⁹ Dalej: także KK „Zabrze”.

¹⁰ Dz. U. z 2002 r. Nr 171. poz. 1397 ze zm.

w MG. Treść tej opinii nie zawierała jednak analizy własnej DJNP, lecz streszczenie wniosku Zarządu JSW i powtórzenie argumentów i danych liczbowych w nim zawartych. Prowadzenie prawidłowej i pełnej dokumentacji pracowniczej należało do obowiązków Zarządu Spółki. MG nie miało wglądu w dokumentację pracowniczą poszczególnych spółek, o których była mowa we wniosku Zarządu JSW. NIK zwraca jednak uwagę, że Minister Gospodarki nie podjął żadnych działań w celu ustalenia przyczyn i zakresu odpowiedzialności Zarządu JSW za niewłaściwe określenie liczby emitowanych akcji JSW serii C.

(dowód: akta kontroli str. 353)

Ocena cząstkowa

Pozytywna¹¹.

Opis stanu faktycznego

2. Realizacja *Strategii* w odniesieniu do JSW SA

Osiągnięciu celów *Strategii* w zakresie dotyczącym JSW miało służyć m. in. wniesienie do spółki większościowych pakietów akcji Kombinatu Koksochemicznego „Zabrze” SA, i Wałbrzyskich Zakładów Koksowniczych „Victoria” SA¹², w celu utworzenia Grupy Węglowo-Koksowej¹³. Uzasadnienie utworzenia GWK w kształcie przewidzianym w *Strategii* MG przedstawiło w dniu 14 maja 2008 r. na spotkaniu przedstawiciele Ministerstwa Skarbu Państwa, MG, JSW i powyższych dwóch podmiotów. Przedstawiciele MG argumentowali, że włączenie podniosłoby wartość akcji spółek tworzących GWK lub powiązanych oraz zapewniłoby koksowniom wieloletnią stałość dostaw deficytowego surowca. Decydujące znaczenie miało jednak stanowisko Ministra Skarbu Państwa, wykonującego prawa z akcji KK „Zabrze” i WZK „Victoria”. Minister ten wprawdzie zgodził się co do zasadności utworzenia GWK, ale pełną realizację postanowień *Strategii* w tym fragmencie określił jako „kwestię otwartą”. Zaproponował zmiany stosownych fragmentów *Strategii* tak, aby umożliwić pozyskanie kapitału z giełdy lub przez inwestora strategicznego (zewnętrznego). Ze względu na bezpieczeństwo dostaw węgla ortokoksowego, wydobywanego i sprzedawanego wyłącznie przez JSW, przedstawiciele KK „Zabrze” podtrzymali chęć połączenia z JSW, pod warunkiem objęcia przez spółkę mniejszościowego pakietu akcji (pomiędzy 25% i 49%), wobec założonych w *Strategii* 100%. Zarząd KK „Zabrze” uznał, że wniesienie mniejszościowego pakietu akcji można byłoby potraktować jako pierwszy etap realizacji postanowień *Strategii*, bez wprowadzania do niej zmian. WZK „Victoria” preferowała samodzielny debiut giełdowy, ze względu na konieczność szybkiego pozyskania kapitału na rozwinięcie się i utrzymanie na rynku. Powiązanie z JSW, zdaniem przedstawiciele WZK „Victoria”, odsunęłoby natomiast w czasie emisję i zbycie akcji, skutkując utratą korzystnej wówczas pozycji konkurencyjnej. WZK „Victoria” produkowała koks odlewniczy przy użyciu węgla koksowych, pozyskiwanych w 30% z JSW, w 10% z Kompanii Węglowej S.A. w Katowicach i w 60% importowanych z Czech. Zarząd oraz Rada Nadzorcza WZK „Victoria” nie dostrzegały potrzeby, innego niż biznesowe, powiązania z JSW. Zdaniem JSW konieczne było pozyskanie przez koksownie dodatkowego kapitału z giełdy lub poprzez inwestora strategicznego, lecz nie było przeciwwskazań do jednoczesnego ich powiązania kapitałowego z JSW i debiutu na giełdzie. Deklarując zrozumienie dla argumentów WZK „Victoria”, MG widziało zagrożenia dla zapewnienia odpowiedniego poziomu dostaw węgla koksowego do tego podmiotu w wieloletniej perspektywie. MG przyjęło jednak jako zasadne rozwiązanie zaproponowane

¹¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen cząstkowych dotyczących działalności w badanym obszarze: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny cząstkowej według proponowanej skali byłoby niemożliwe lub nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, należy zastosować ocenę opisową.

¹² Dalej także WZK „Victoria”.

¹³ Dalej także GWK.

przez Ministra Skarbu Państwa, żeby oddzielić tworzenie GWK (zawężonego do powiązania kapitałowego JSW i KK „Zabrze”) od upublicznienia akcji WZK „Victoria” w celu pozyskania kapitału. W związku z tym analizy dotyczące powiązań kapitałowych i emisji akcji na GPW należało, zdaniem MG, opracować oddzielnie dla JSW i KK „Zabrze” z jednej strony i oddzielnie dla WZK „Victoria” z drugiej, a po zapoznaniu się z ich wynikami ekonomicznymi podjąć ostateczne decyzje.

(dowód: akta kontroli str. 7 i 304-306)

Odwołując się do analizy wykonanej przez firmę konsultingową *Opracowanie najkorzystniejszego rozwiązania dotyczącego docelowej struktury kapitałowej GWK*, Minister Gospodarki w piśmie do Ministra Skarbu Państwa z dnia 19 sierpnia 2008 r.¹⁴ określił jako niezbędne podjęcie szybkich działań w celu utworzenia GWK dla zrealizowania odnośnego elementu *Strategii*. Powyższe opracowanie zawierało m.in. szczegółową analizę powiązań kapitałowych wewnątrz przyszłej GWK, skonsolidowaną projekcję finansową oraz analizę podatkową procesu IPO¹⁵ JSW i KK Zabrze. Wg autorów opracowania celowym było dysponowanie przez JSW większościovym pakietem akcji KK „Zabrze”, zaś przeprowadzenie IPO JSW dysponującej kontrolą nad KK „Zabrze” było korzystniejsze, niż przeprowadzenie IPO dwóch oddzielnych ofert. Docelową strukturę kapitałową można było osiągnąć w trzech etapach: wniesienie 51% akcji KK „Zabrze” do JSW; podwyższenie kapitału KK „Zabrze” przez JSW w skali odpowiadającej zapotrzebowaniu KK „Zabrze” na kapitał inwestycyjny i zwiększenie udziału JSW w tym podmiocie oraz przejęcie przez JSW pozostałych akcji KK „Zabrze” od Skarbu Państwa. Minister Gospodarki podzielał koncepcję tworzenia GWK rekomendowaną w *Opracowaniu*. Z uwagi na postanowienia *Strategii* Minister Gospodarki poprosił Ministra Skarbu Państwa o przekazanie kopii analogicznego opracowania przygotowanego dla WZK „Victoria” wraz ze stanowiskiem Ministra SP odnośnie ww. dokumentu.

(dowód: akta kontroli str. 7 i 307-308)

W wersji ostatecznej raportu pt. *Opracowanie najkorzystniejszego rozwiązania dotyczącego docelowej struktury kapitałowej GWK*, przygotowanego przez firmę konsultingową dla JSW i KK „Zabrze”, wskazano m.in., że Zarząd JSW zdecydowanie opowiadał się za wniesieniem pakietu większościovego akcji KK „Zabrze” do JSW. W następnej kolejności zostałaby przeprowadzona oferta publiczna akcji JSW, której celem byłoby pozyskanie kapitału na rozwój GWK, w tym również na inwestycje KK „Zabrze”.

(dowód: akta kontroli str. 322-329)

Pan Krzysztof Żuk, podsekretarz stanu w MSP poinformował w dniu 18 listopada 2008 r.¹⁶ Panią Joannę Strzelec – Łobodzińską, że Minister Skarbu Państwa:

- wniesie pakiet 85% akcji KK „Zabrze” na podwyższenie kapitału zakładowego JSW pod warunkiem zagwarantowania w umowie, że JSW zapewni finansowanie inwestycji kombinatu poprzez bezpośrednie zaangażowanie kapitałowe (podwyższenie kapitału KK „Zabrze”) lub umożliwienie emisji akcji na GPW;
- wyraził zgodę na przeprowadzenie przez WZK „Victoria” emisji akcji na GPW, a w przypadku braku jej powodzenia podejmie próbę znalezienia dla tej spółki inwestora strategicznego.

(dowód: akta kontroli str. 7 i 310)

¹⁴ Nr DGA-I-079-32-RD/08 L.dz. 1128.

¹⁵ Initial Public Offering – proces wprowadzania po raz pierwszy akcji podmiotu do obrotu giełdowego.

¹⁶ Pismem nr MSP/DNWIP1/5427/08.

W związku z tą decyzją Minister Skarbu Państwa w dniu 5 stycznia 2009 r. zwrócił się do Ministra Gospodarki o zmianę *Strategii*. Przedstawił w nim m.in. cel realizacji *Strategii* - doprowadzenie do sytuacji, w której spółki prowadzić będą działalność w oparciu o ogólnie obowiązujące prawo bez konieczności wsparcia z budżetu państwa oraz przy ograniczeniu do minimum specjalnych rozwiązań prawnych dla górnictwa. Przypomniął, że w *Strategii* zaplanowano m. in. dokończenie tworzenia GWK na bazie JSW, która docelowo miała stać się większościowym udziałowcem spółek - Koksownia Przyjaźń Sp. z o.o., Polski Koks SA i WZK „Victoria”. GWK posiadałaby 8% udziału w rynku Unii Europejskiej. WZK „Victoria”, z produkcją ponad 360 tys. ton, dostarczała około 30% produkowanego w UE koksu odlewniczego. Zdaniem Ministra Skarbu Państwa istniała możliwość istotnego zwiększenia eksportu koksu odlewniczego na rynek europejski, a więc istnieją przesłanki do rozwoju firmy w tym kierunku. Antycypując sytuację ograniczonej podaży oraz pogarszającej się jakości węgla dostarczanego przez JSW Zarząd WZK „Victoria” od 2006 r. zdyswersyfikował dostawy w oparciu o węgiel z Czech (w 2008 r. stanowił on ponad 60% dostaw). Minister SP wymienił też argumenty przeciwko konsolidacji.

(dowód: akta kontroli str. 7 i 311-316)

Przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 18 sierpnia 2009 r. korekta *Strategii* objęła zmianę jej treści w punkcie 5.1 w podtytule „Dokończenie tworzenia GWK” poprzez wykreślenie WZK „Victoria” z listy podmiotów, których większościowym udziałowcem powinna być JSW.

(dowód: akta kontroli str. 7, 317-321 i 354-355)

Decyzję o prywatyzacji WZK „Victoria” Minister Skarbu Państwa podjął 23 września 2009 r. Publiczne zaproszenie do negocjacji dot. nabycia pakietu do 399 500 akcji imiennych o wartości nominalnej 5 zł każda, stanowiących do 85% kapitału zakładowego WZK Victoria, jednakże nie mniej niż 10% akcji przez jednego nabywcę jej akcji, Minister Skarbu Państwa ogłosił 22 października 2010 r. Przedmiotem negocjacji były cena akcji, program rozwoju spółki obejmujący m.in. zobowiązania do podwyższenia kapitału i inne zobowiązania inwestycyjne, zobowiązania w zakresie ochrony środowiska, zobowiązania dot. ochrony interesów pracowników oraz sposób zabezpieczenia tych zobowiązań. W listopadzie 2010 r. ofertę zgłosiła m.in. JSW. W grudniu 2010 r. JSW dopuszczono do dalszego etapu prywatyzacji (negocjacje). We wniosku do WZ z dnia 4 kwietnia 2011 r. o wyrażenie wstępnej zgody na nabycie przez JSW pakietu nie mniej niż 399 500 akcji o wartości nominalnej 5 zł każda, stanowiących 85% ogólnej liczby akcji w spółce WZK „Victoria” zarząd spółki przedstawił m.in. argumenty przemawiające za włączeniem prywatyzowanego podmiotu do Grupy Kapitałowej JSW. Zdaniem zarządu nabycie akcji WZK „Victoria” wpisywało się w opracowywany wówczas w JSW *Plan Rozwoju Grupy Kapitałowej JSW na lata 2010 -2020*. W oparciu o uchwałę Zarządu JSW z dnia 4 kwietnia 2011 r. oraz pozytywną opinię Rady Nadzorczej Nadzwyczajne WZ JSW wyraziło w dniu 15 kwietnia 2011 r. zgodę na działania w celu nabycia przez JSW akcji w WZK „Victoria”. Minister Skarbu Państwa podjął w dniu 4 maja 2011 r. decyzję o dopuszczeniu do negocjacji w sprawie nabycia akcji WZK „Victoria” trzech potencjalnych inwestorów, udzielając innej niż JSW spółce wyłączności negocjacyjnej na okres czterech tygodni, liczonych od 9 maja 2011 r. Po ich upływie Minister Skarbu Państwa, w dniu 6 czerwca 2011 r., podjął decyzję o powrocie do negocjacji równoległych ze wszystkimi dopuszczonymi inwestorami. Po złożeniu skorygowanych ofert nabycia akcji WZK „Victoria” Minister Skarbu Państwa podjął w dniu 8 sierpnia 2011 r. decyzję o udzieleniu JSW wyłączności negocjacyjnej na okres od 10 do 26 sierpnia 2011 r.

(dowód: akta kontroli str. 330-341 i 344-350)

Nie stwierdzono.

Pozytywna.

3. Współpraca z Ministrem Skarbu Państwa w procesie prywatyzacji JSW SA

Minister Skarbu Państwa w porozumieniu z Ministrem Gospodarki dokonali prywatyzacji JSW na mocy art. 20 ust. 2 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego w Polsce w latach 2008-2015¹⁷. W trakcie jej przygotowywania występowały różnice zdań pomiędzy ministrami. Przebieg uzgodnień na spotkaniach wg notatek sporządzanych w Departamencie Górnictwa MG był następujący.

- W dniu 24 stycznia 2011 r. w siedzibie JSW Pan Krzysztof Walenczak, podsekretarz stanu w MSP i Pani Aleksandra Magaczewska, dyrektor Departamentu Górnictwa w MG przyjęli bez komentarza uwagi Zarządu JSW, że proces prywatyzacji m.in. powinien spełnić warunek zachowania większościowego pakietu akcji zapisany w *Strategii* i uwzględnić rekompensaty dla nieuprawnionych do akcji pracowników. Pan Krzysztof Walenczak poinformował m. in., że prywatyzacja powinna nastąpić do dnia 14 maja 2011 r., a ostateczny termin to 30 czerwca 2011 r.

(dowód: akta kontroli str. 31)

- W dniu 31 stycznia 2011 r. Pan Krzysztof Walenczak poinformował jednak, że Minister Skarbu Państwa rozważa możliwość zaoferowania do sprzedaży na GPW więcej niż 50% akcji. Pani Joanna Strzelec-Łobodzińska zwróciła wówczas uwagę, że w przypadku gdyby udział Skarbu Państwa miał wynieść poniżej 50% konieczna byłaby zmiana *Strategii*, co wymagałoby uzgodnień społecznych i resortowych. Pan Krzysztof Walenczak poinformował, że wyznaczono dwie możliwe daty IPO JSW - maj 2011 r. (złożenie prospektu do KNF miałyby nastąpić do 15 marca 2011 r.) i czerwiec 2011 r. (złożenie prospektu do KNF nastąpiłoby z początkiem kwietnia, zaś road show¹⁸ w połowie maja 2011 r.). Ustalono, że w dniu 1 lutego 2011 r. Zarząd JSW przedstawi nowy wniosek spółki o podjęcie przez WZ uchwały w sprawie upoważnienia zarządu do podjęcia działań przygotowawczych do prywatyzacji. Pani Joanna Strzelec-Łobodzińska stwierdził, iż wniosek ten do 4 lutego 2011 r. zostanie rozpatrzony przez WZ JSW.

(dowód: akta kontroli str. 66)

- W dniu 1 lutego 2011 r. Pan Krzysztof Walenczak poinformował, że ewentualna decyzja o zmianie *Strategii* zostanie podjęta po przeprowadzeniu analiz i po określeniu przez MSP pakietu akcji JSW przeznaczonego do sprzedaży. Uzgodniono, że zostanie powołany Komitet Sterujący¹⁹, jako ciało nadzorujące transakcję IPO JSW²⁰.

(dowód: akta kontroli str.73-76)

- W dniu 10 lutego 2011 r. w MSP na spotkaniu KS uzgodniono, iż kwestie społeczne muszą być rozwiązane na dwóch płaszczyznach, tj. uzgodnień w ramach Zespołu Trójstronnego ds. Bezpieczeństwa Socjalnego Górników, oraz rozmów Zarządu JSW ze stroną społeczną w okresie luty-kwiecień

¹⁷ Dz. U. Nr 192, poz. 1379 ze zm.

¹⁸ Spotkania z potencjalnymi inwestorami.

¹⁹ Dalej także KS lub Komitet.

²⁰ Skład: przedstawiciele MSP, MG, JSW i banki.

2011 r. w sprawie gwarancji zatrudnienia, ilości akcji przypadających uprawnionym pracownikom, rekompensat dla nieuprawnionych pracowników.

(dowód: akta kontroli str. 77)

- W dniu 21 lutego 2011 r. na spotkaniu podzespołu w ramach Zespołu Trójstronnego ds. Bezpieczeństwa Socjalnego Górników Pan Krzysztof Walenczak przedstawił argumenty wskazujące, że zachowanie przez Skarb Państwa ponad połowy akcji nie przyniosłoby pożądanych skutków prywatyzacji. Kontrolę nad spółką można zachować utrzymując władztwo korporacyjne (co najmniej 25% głosów) i zmieniając statut spółki w sposób gwarantujący większość głosów na walnym zgromadzeniu. Minister Gospodarki upoważnił Zarząd JSW do zatrudnienia doradców prywatyzacyjnych i podjęcia działań mających na celu przygotowanie oferty publicznej akcji. Po uprzednim przeprowadzeniu niezbędnych analiz przygotowawczych zapadną decyzje dotyczące prywatyzacji JSW.

(dowód: akta kontroli str. 78 - 79)

Różnice zdań pomiędzy ministrami dotyczyły też pozostawienia w treści projektu Statutu JSW uprawnienia Skarbu Państwa do powoływania większości członków RN, jako mechanizmu obowiązującego do czasu, gdy Skarb Państwa posiada ponad 25% akcji. MSP zaproponowało zastosowanie uprawnienia Skarbu Państwa do powoływania większości członków RN dla poziomu przekraczającego 34% akcji, gdyż nie była planowana redukcja udziału Skarbu Państwa w kapitale zakładowym JSW poniżej tego progu. Zdaniem MG mogłoby to jednak doprowadzić do osłabienia pozycji Skarbu Państwa w sytuacji, gdyby podjęta została decyzja o sprzedaży akcji Skarbu Państwa do poziomu poniżej 34%. Ponadto zachowanie postanowień Statutu JSW w zakresie zachowania przez Skarb Państwa 25% głosów +1 głos zostało zaakceptowane przez stronę społeczną na posiedzeniach Zespołu Trójstronnego ds. Bezpieczeństwa Socjalnego Górników.

(dowód: akta kontroli str. 202-203 i 217-218)

Pani Joanna Strzelec-Łobodzińska przekazała²¹ Panu Krzysztofowi Walenczakowi, do zaopiniowania projekty uchwał WZ JSW w sprawie ubiegania się o dopuszczenie i wprowadzenie akcji do obrotu na rynku regulowanym, dematerializacji akcji²² oraz upoważnienia Zarządu JSW do zawarcia stosownej umowy z Krajowym Depozytem Papierów Wartościowych, sporządzenia sprawozdań finansowych JSW oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych grupy kapitałowej JSW zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości, upoważnienia Zarządu JSW do zawarcia umowy subemisyjnej²³, podwyższenia kapitału zakładowego w drodze emisji nowych akcji serii C z wyłączeniem prawa poboru, utworzenia kapitału rezerwowego w celu finansowania przez spółkę nabycia lub objęcia jej akcji oraz podwyższenia kapitału zakładowego w drodze emisji nowych akcji serii D (obejmowanych w subskrypcji prywatnej). Pan Krzysztof Walenczak nie wniósł uwag do tych projektów.

(dowód: akta kontroli str. 202 i 216-217)

Pani Joanna Strzelec-Łobodzińska w dniu 13 maja 2011 r. przesłała Panu Krzysztofowi Walenczakowi otrzymany od wojewody śląskiego, przewodniczącego Wojewódzkiej Komisji Dialogu Społecznego, projekt porozumienia pomiędzy Ministrem

²¹ Pismem z 15 kwietnia 2011 r.

²² Zamiana papierów wartościowych z postaci materialnej (dokumentu) na zapis elektroniczny.

²³ Gwarantującej dojsie oferty do skutku.

Gospodarki, Ministrem SP i związkami zawodowymi JSW oraz ich centralami, dotyczący zachowania przez Skarb Państwa władztwa korporacyjnego - z prośbą o jego zaopiniowanie. Wobec braku odpowiedzi Pani Joanna Strzelec- Łobodzińska przesłała wojewodzie śląskiemu w dniu 19 maja 2011 r. tylko uwagi MG.

(dowód: akta kontroli str. 198-201)

Dyrektor Departamentu Rynków Kapitałowych MSP w dniu 27 maja 2011 r.²⁴ przesłał do Departamentu Górnictwa MG projekt umowy o świadczenie usług finansowych z prośbą o ewentualne uwagi w trybie pilnym. Projekt ten wymagał zaopiniowania, gdyż kompetencję do reprezentowania Skarbu Państwa i podejmowania w imieniu Skarbu Państwa zobowiązań ma co do zasady Minister Skarbu Państwa, w porozumieniu z Ministrem Gospodarki²⁵, a ponadto zgodnie z *ustawą o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego w Polsce w latach 2008-2015* tylko Minister Gospodarki mógł podjąć zobowiązanie, że Skarb Państwa i JSW nie będą w okresie 360 dni po debiucie giełdowym bez zgody tzw. globalnych współkoordynatorów podejmować żadnych działań związanych z emisją nowych akcji JSW.

(dowód: akta kontroli str. 219-252)

W odpowiedzi na powyższe pismo z 27 maja 2011 r. Departament Górnictwa MG poinformował Dyrektora Departamentu Rynków Kapitałowych MSP, że Minister Gospodarki nie jest stroną umowy o świadczenie usług finansowych i MG nie będzie opiniowało projektu przedstawionej umowy.

(dowód: akta kontroli str. 253-256)

Nie stwierdzono.

Podjęcie przez WZ JSW w dniu 12 maja 2011 r. uchwał niezbędnych do złożenia prospektu emisyjnego, a więc miesiąc później niż przewidywał to harmonogram MSP, związane było z trudną sytuacją społeczną panującą w spółce przed upublicznieniem JSW. I tak.

- w styczniu 2011 r. związki zawodowe działające w spółce wszczęły dwa spory zbiorowe z JSW. Pierwszy dotyczył deputatu węglowego oraz wartości ekwiwalentu za deputat węglowy, a drugi wzrostu wynagrodzeń zasadniczych w Spółce o 10%. Pierwszy spór zakończono w dniu 28 lutego 2011 r. podpisaniem porozumienia, natomiast w drugiej kwestii w dniu 17 stycznia 2011 r. podpisano protokół rozbieżności.
- W dniu 17 marca 2011 r. zakładowe organizacje związkowe działające w JSW powołały Międzyzakładowy Komitet Protestacyjny – Strajkowy JSW;
- W dniach 7 i 8 kwietnia 2011 r. Międzyzakładowy Komitet Protestacyjny – Strajkowy JSW przeprowadził referendum w sprawach:
 - 1) *Czy jesteś za strajkiem którego celem będzie osiągnięcie podwyżki wynagrodzenia zasadniczego o 10% określonej w sporze zbiorowym wszczętym w dniu 11.01.2011 r.?*
 - 2) *Czy jesteś za prowadzeniem akcji protestacyjnej polegającej na wstrzymaniu wysyłki węgla z kopalń JSW S.A. do czasu osiągnięcia podwyżki wynagrodzenia zasadniczego o 10% określonej w sporze zbiorowym wszczętym w dniu 11.01.2011 r.?*

²⁴ Nr MSP/DRK/416/11 DRK-PF-400-1/11.

²⁵ Zgodnie z art. 20 ust. 2 ustawy z 7 września 2007 r. o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego w latach 2008-2015 (Dz. U. Nr 192, poz. 1379 ze zm.).

3) *Czy jesteś przeciw prywatyzacji lub upublicznieniu Jastrzębskiej Spółki Węglowej S.A.?*

W referendum odpowiednio 96,2%, 95,6% i 95,55% głosujących pracowników opowiedziało się za strajkiem, podjęciem akcji protestacyjnej oraz przeciw prywatyzacji JSW. W referendum wzięło udział 78,53% pracowników.

- W dniu 18 kwietnia 2011 r., odbył się w Spółce dwudziestoczęterogodzinny strajk, a w dniach 4-5 maja 2011 r., prowadzony był tzw. strajk włoski.
- W dniu 5 maja 2011 r., w wyniku prowadzonych ze stroną społeczną rozmów w ramach Wojewódzkiej Komisji Dialogu Społecznego, dotyczących m.in. gwarancji zatrudnienia oraz kwestii związanych z upublicznieniem akcji JSW, Zarząd JSW podpisał, a organizacje związkowe parafowały, porozumienie zbiorowe. Strona społeczna uzależniła podpisanie porozumienia od spełnienia dodatkowych warunków, w tym m.in. podwyżki wynagrodzeń o 10% oraz gwarancji zachowania tzw. władztwa korporacyjnego przez Skarb Państwa w JSW po ofercie prywatyzacyjnej.
- W dniu 10 czerwca 2011 r. podpisano porozumienie między spółką a stroną związkową kończące spór zbiorowy wszczęty w styczniu 2011 r. w sprawie wzrostu wynagrodzeń pracowników.

Uchwały związane z upublicznieniem akcji JSW zostały więc podjęte przez WZ JSW w tydzień po zawarciu porozumienia pomiędzy stroną związkową i Zarządem JSW, w momencie gdy sytuacja społeczna w spółce była stabilna.

Ustalone
nieprawidłowości

Nie stwierdzono.

Ocena cząstkowa

Pozytywna.

4. Koszty poniesione przez MG w związku z prywatyzacją JSW S.A.

Opis stanu
faktycznego

Ministerstwo Gospodarki nie poniosło kosztów związanych z prywatyzacją JSW SA.

(dowód: akta kontroli str. 8)

Ustalone
nieprawidłowości

Nie stwierdzono.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 14 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 20 grudnia 2012 r.

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli
(-) Marian Cichosz